

Cvičenie V.

Medzinárodný obchod, Globalizácia

Medzinárodný obchod

Medzinárodný obchod

Medzinárodný (zahraničný) obchod predstavuje výmenný proces, v ktorom krajiny medzi sebou vyvážajú a dovážajú statky, služby resp. výrobné faktory.

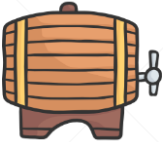

Príčiny:

- Rozdielne produkčné možnosti v jednotlivých krajinách,
- Rozdielne prírodné, klimatické a pôdne podmienky,
- Možnosť dosahovania úspor z rozsahu,
- Rozdielne preferencie spotrebiteľov v rôznych krajinách.

Medzinárodný obchod

Teória absolútnych výhod

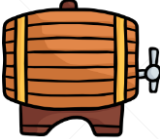

- Porovnáva dve krajiny a dva tovary
- Každá krajina môže vyrábať jeden tovar s nižšími výrobnými nákladmi ako tá iná
- Jedna krajina bude mať absolútnu výhodu pri výrobe jedného tovaru a absolútnu nevýhodu pri výrobe druhého
- Každá bude potom chcieť vyvážať tovar pri ktorom má výhodu a dovážať tovar, pri ktorom má nevýhodu
- Ak má jedna krajina absolútnu výhodu pri oboch tovaroch tak je aplikácia teórie absolútnych výhod nevhodná.

	 Nemecko	 Japonsko
	40	8
	12	63

Medzinárodný obchod

Teória komparatívnych výhod

- Každá krajina sa bude špecializovať na výrobu a vývoz takých tovarov a služieb, ktoré môže vyrábať relatívne efektívnejšie (lacnejšie) než v iných krajinách a naopak, každá krajina bude dovážať tovary a služby, ktoré vyrába relatívne menej efektívne (drahšie), než v iných krajinách.
- Prospech všetkým zúčastneným stranám medzinárodného obchodu
- Faktory determinujúce komparatívnu výhodu: lepšie vybavenie krajiny výrobnými faktormi, lepšie prírodné podmienky, vyšší štandard techniky a technológie

	 Nemecko	 Japonsko
	40	8
	8	4

Prvky medzinárodného obchodu

EXPORT

Export (vývoz) vyjadruje hodnotu tovarov vyprodukovaných v domácej ekonomike, ale spotrebovaných hospodárskymi subjektami inej (zahraničnej) ekonomiky.

IMPORT

Import (dovoz) vyjadruje hodnotu tovarov vyprodukovaných v inej (zahraničnej) ekonomike, ale spotrebovaných hospodárskymi subjektami v domácej ekonomike.

OBCHODNÁ BILANCIA

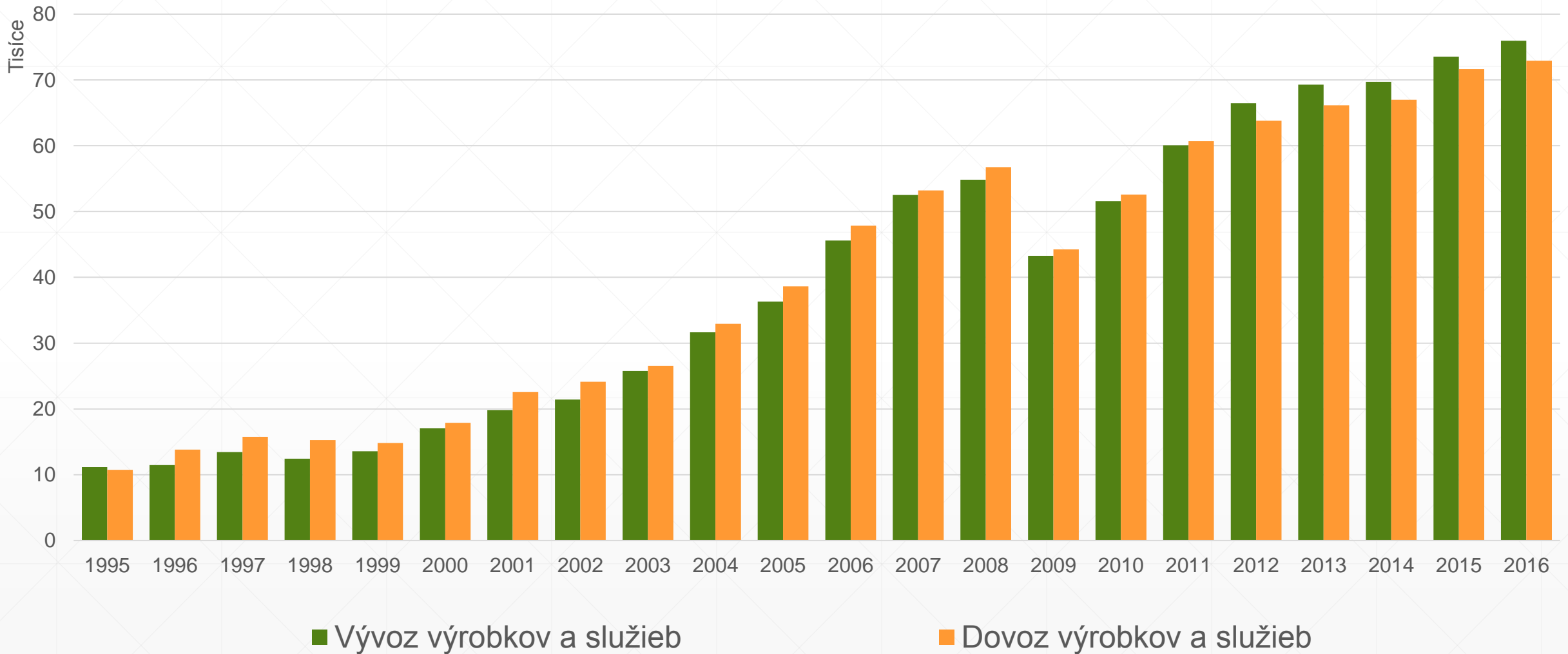
Obchodná bilancia porovnáva hodnotový vzťah medzi celkovým vývozom a dovozom za určité obdobie.

- Obchodný prebytok
- Obchodný deficit
- Vyrovnaná obchodná bilancia

STUPEŇ OTVORENOSTI EKONOMIKY

Stupeň otvorenosti ekonomiky a vyjadruje podielom exportu a importu na HDP.

Vývoz a dovoz výrobkov a služieb v SR

* v mil. Eur b.c.

Význam medzinárodného obchodu

Umožňuje realokáciu a efektívnejšie využívanie zdrojov.

Rozširuje spotrebné možnosti krajín.

Stimuluje a prispieva k dynamizácii národnej ekonomiky, čo sa prejaví v hospodárskom raste.

Poskytuje informácie a poznatky o tovaroch a službách vyrábaných v zahraničí.

Rozvíja konkurenciu v národnej ekonomiku a eliminuje monopolné postavenie.

Posúva svetovú ekonomiku ku svojej krivke produkčných možností.

Úzka špecializácia produkcie a vývozu môže za určitých podmienok viesť k silnej závislosti.

Prenášanie nepriaznivých vplyvov pri silnej jednostrannej závislosti.

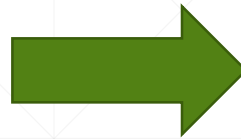
Dovoz tovarov a služieb s nízkymi cenami môže ohroziť domácich výrobcov produktov.

Poskytuje informácie a poznatky o tovaroch a službách vyrábaných v zahraničí.

Svetová obchodná organizácia - WTO

GATT
VŠEOBECNÁ DOHODA
O CLÁCH A OBCHODE

WTO
SVETOVÁ OBCHODNÁ
ORGANIZÁCIA

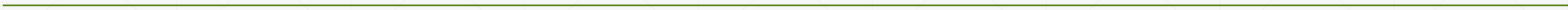
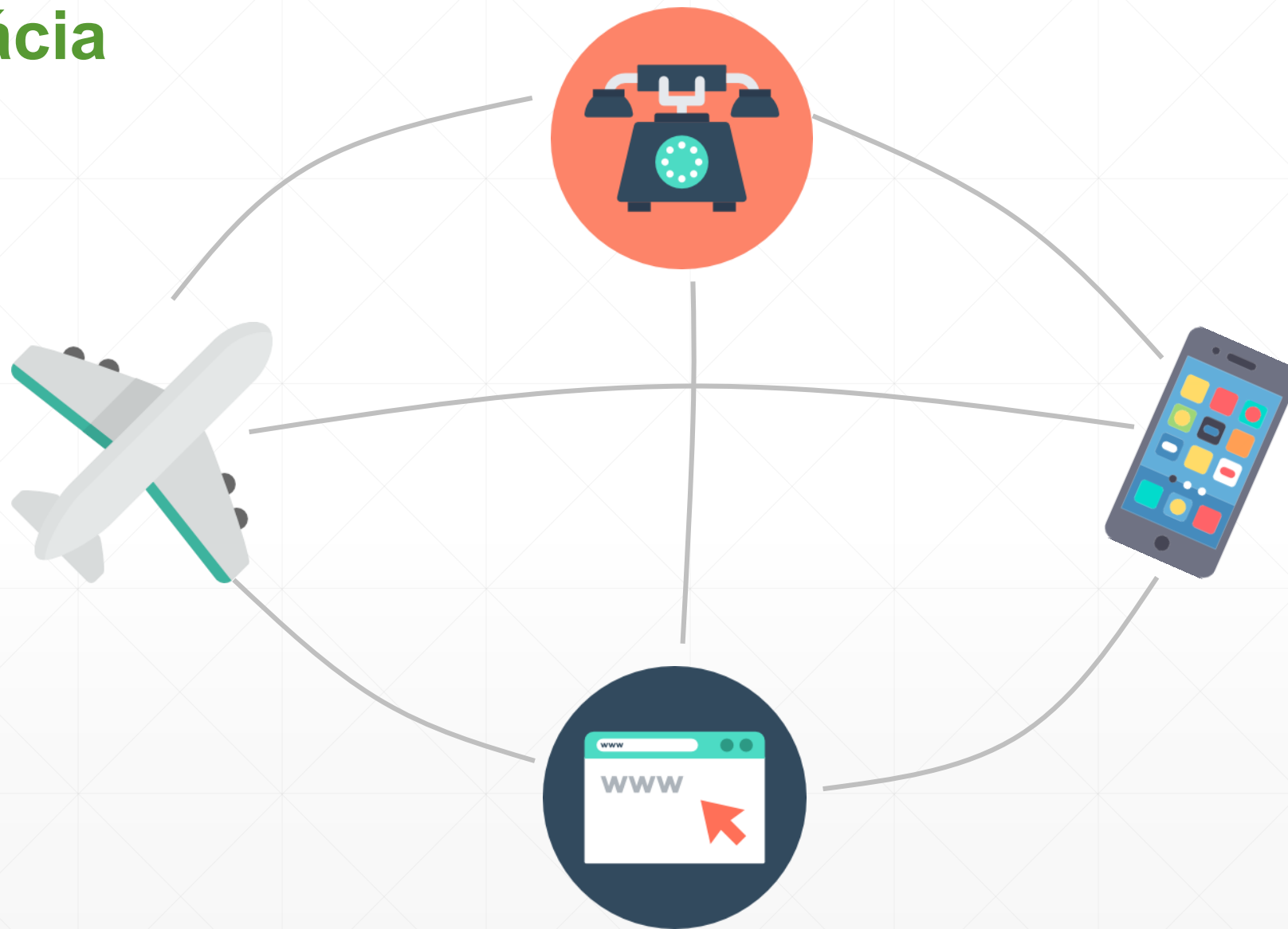
- 1947, Ženeva
- 23 krajín
- Hlavná úloha: realizácia obchodných kôl rokovaní s cieľom stanoviť základné pravidlá a zásady pre obchod s tovarom medzi zmluvnými stranami.

- 1.1.1995
 - Od 26.6.2014 - 160 krajín
 - SR jeden zo zakladajúcich členov
 - Hlavný cieľ: prostredníctvom odstraňovania tarifných a netarifných prekážok medzinárodného obchodu **podporiť rast blahobytu a životnej úrovne** v jednotlivých členských krajinách WTO a **vytvoriť hladko prebiehajúci, slobodný a transparentný medzinárodný obchod.**
-

Globalizácia

Podstata, príčiny, aspekty, prejavy, výhody a nevýhody, MMF, SB

Globalizácia

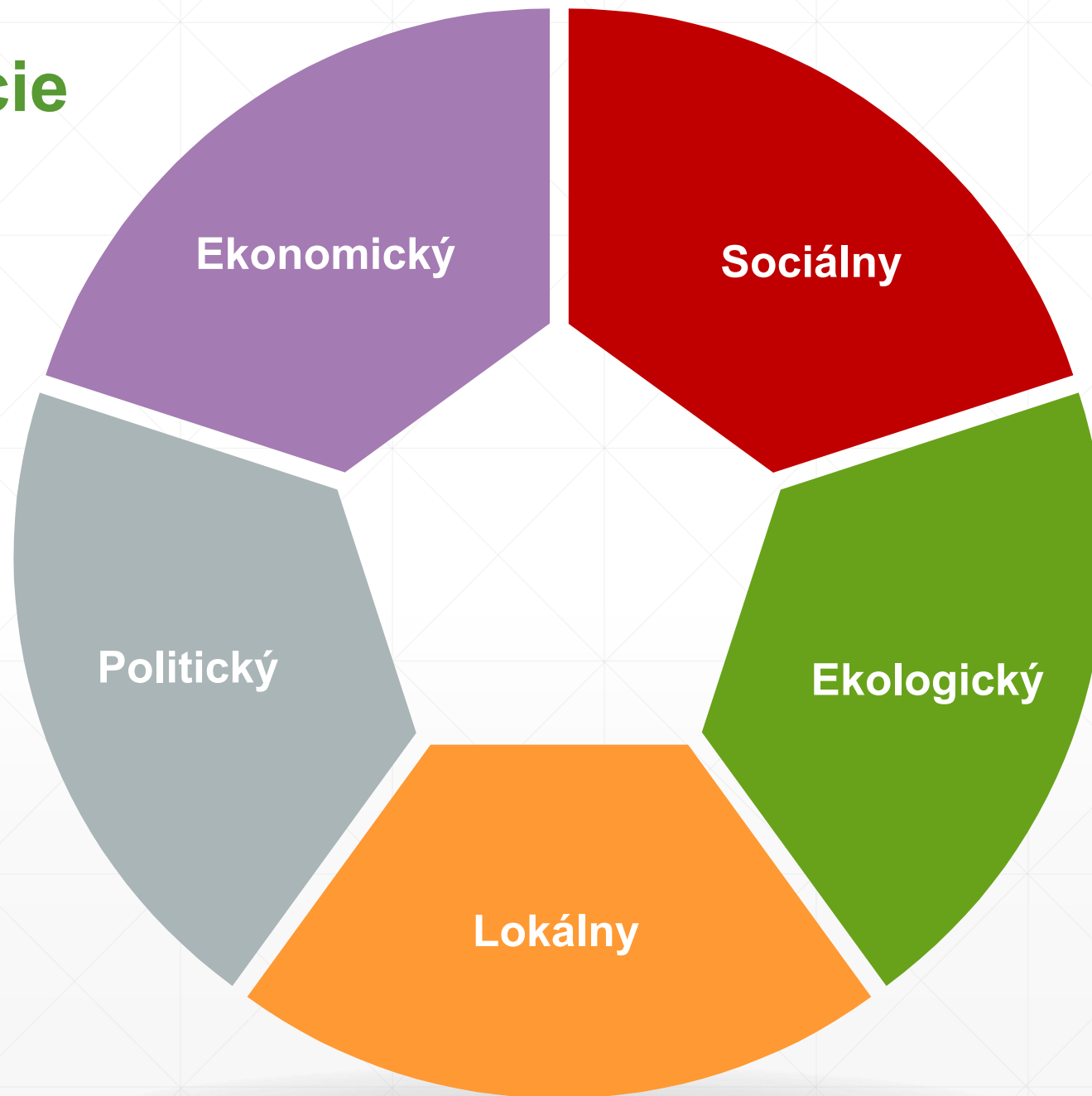
Globalizácia

Predstavuje vzájomne silno prepojené politické, ekonomické, sociálne, technologické i ekologické procesy vznikajúce v celosvetovom rozsahu.

OECD charakterizuje proces globalizácie ako:

„proces, v dôsledku ktorého sa trhy a výroba v rozličných krajinách stávajú od seba čoraz závislejšie – vďaka dynamike obchodu s tovarom, službami a mobilnosti kapitálu a technológií.“

Aspekty globalizácie

Ekonomický aspekt globalizácie

Globalizácia ovplyvňuje rozhodovanie hospodárskych subjektov a aktivity, ktoré prebiehajú vo všetkých sférach národného i medzinárodného hospodárskeho života.

- Voľný pohyb tovarov a služieb
- Voľný pohyb výrobných faktorov
- Širší sortiment výrobkov
- Efektívnosť alokácie zdrojov
- Vyššia produktivita práce
- Využitie informačných technológií – šetria čas a náklady
- Rastúca náročnosť konkurenčného prostredia
- Zníženie cien a kvalitnejšie výrobky a služby
- Nové a dokonalejšie technológie

- Zvyšovanie vzájomnej závislosti krajín
- Rýchly prenos problémov
- Deficity rozpočtov
- Zadlženosť krajiny
- Vyššia produktivita práce
- Koncentrácia výroby – silné nadnárodné monopoly
- Prepojenie finančných a priemyselných trhov – akýkoľvek informačný šum ich môže rozkolísať
- Nerovnomerný hospodársky vývoj
- Rast nezamestnanosti

Sociálny aspekt globalizácie

- Rast vzdelanosti
- Šírenie vedy
- Slobodný obchod
- Výmena informácií
- Pokles negramotnosti
- Rozvoj demokracie a ľudských práv
- Predlžovanie ľudského veku
- Vyššia kvalita života
- Multikulturizmus

- Polarizácia sveta „chudobných“ a „bohatých“
- Polarizácia ľudských postojov k životu a k smrti
- Rozširovanie medzinárodného terorizmu, organizovaného zločinu, etnických a náboženských nepokojov
- Nárast kriminality
- Šírenie nákazlivých chorôb
- Masívne migračné vlny
- Preľudnenosť v chudobných častiach sveta
- Masový konzum

Ekologický aspekt globalizácie

Znečisťovanie životného prostredia

- Klimatické zmeny
- Vznik ozónovej diery
- Vyklčované lesy
- Vyhynuté druhy
- Znečistené ovzdušie a voda
- Jadrový a toxický odpad
- Vyčerpatelnosť neobnoviteľných zdrojov

Dilema zabezpečenia podmienok na udržateľný vývoj a ochranu životného prostredia = zabezpečenie ekologickej rovnováhy medzi zložkami prostredia a človekom.

Lokálny (regionálny) aspekt globalizácie

Lokalizácia, regionalizácia = protiklady globalizácie = proces diskriminujúci v prospech lokálnych štruktúr
= štát si na svojom území obstará všetky možné hospodárske potreby a MO sa potom obmedzí len na dodávky produktov, ktoré si štát nemôže obstaráť na svojom území.

Trend = hľadanie lokálneho na globálnom a globálne v lokálnom.

Odstránenie nerovnomerného rozvoja krajín a regiónov
Zvládnutie sociálnych premien v zmysle vyššej efektivity
Zabránenie izolácií malých krajín
Zefektívnenie medzinárodnej deľby práce

Regionálne dispartity a regionálna politika

Politický aspekt globalizácie

Problémy: stupňujúci extrémny nacionalizmus, ozbrojené konflikty, medzinárodný terorizmus

Efektívne inštitúcie správy a riadenia procesov globalizácie

Mechanizmus demokratickej kontroly – presadenie systémovej zmeny

Medzinárodné organizácie a orgány určujúce globálne štandardy a predpisy

Svetová banka

- 1944 , Bretton Woods, New Hampshire, USA podpísaná zakladajúca listina Svetovej banky
 - Pôvodné poslanie: Rekonštrukcia vojnou zničenej Európy
 - Inštitúcia poskytujúca pôžičky rozvíjajúcim sa krajinám na realizáciu veľkých projektov zameraných na obmedzenie chudoby a zvýšenie rastu životnej úrovne
 - V súčasnosti aj ako poradca štátov v oblasti ekonomiky a životného prostredia
 - 188 krajín, podmienka členstva v SB je členstvo v MMF
 - 5 nových inštitúcií = Skupina Svetovej banky (Washington, USA)
 - Programy SB
 - Globálny boj proti chudobe prostredníctvom udržateľného ekonomického rastu,
 - Zvýšenie vzdelanosti, odstránenie negramotnosti, odstránenie rozdielov v dostupnosti vzdelania pre obe pohlavia
 - Ochrana životného prostredia
 - Odstraňovanie korupcie a posilňovanie schopnosti vlády poskytovať kvalitné služby
 - Zvyšovanie zdravotníckej starostlivosti, boj proti AIDS, znižovanie úmrtnosti dojčiat, detí a matiek
 - Podpora projektov a rozvoj súkromného podnikania
 - Pomoc krajinám postihnutých vojnovými konfliktami
-

Medzinárodný menový fond

- 1944 , Bretton Woods, New Hampshire, USA
 - Sídlo: Washington, USA
 - Oficiálna činnosť od roku 1945 (29 krajín podpísalo Články dohody MMF, dnes 188)
 - Poskytuje dočasné prostriedky na prekonanie problémov spojených s nerovnováhou platobnej bilancie
 - Ďalšie úlohy MMF
 - Podporuje medzinárodnú menovú spoluprácu a poskytuje konzultácie a spoluprácu v medzinárodných menových problémoch
 - Uľahčuje rozmach a vyrovnaný vzrast medzinárodného obchodu
 - Podporuje stabilitu mien, čo prispieva k podpore vysokej miery zamestnanosti a príjmov
 - Podporuje stabilitu výmenných kurzov, dohliada na dodržiavanie devízových dohôd medzi členmi a predchádza konkurenčnému znehodnoteniu meny
 - Napomáha vytvárať mnohostranný platobný systém pri bežných transakciách medzi členmi a odstraňovať devízové obmedzenia, ktoré bránia rozvoju svetového obchodu
-